

[68. 9.]

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

Het enig artikel in bovengenoemd ontwerp van wet wordt gewijzigd als volgt:

De bij art. 39 vermelde bedragen van *duizend negen honderd elf gulden* (f 1911) en *elf duizend negen honderd elf gulden* (f 11 911) worden vervangen door: »*duizend negen honderd twee en negentig gulden* (f 1992) en *elf duizend negen honderd twee en negentig gulden* (f 11 992).»

De bij art. 40 vermelde bedragen van *veertien duizend drie en tachtig gulden* (f 14 083) en *honderd een en twintig duizend honderd drie en dertig gulden* (f 121 133) worden vervangen door: »*veertien duizend twee gulden* (f 14 002) en *honderd een en twintig duizend twee en vijftig gulden* (f 121 052).»

[68. 10.]

EINDVERSLAG der Commissie van Rapporteurs voor het ontwerp van wet tot wijziging van de hoofdstukken II, VII A en VII B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1868; uitgebragt in de zitting van den 9den November 1869.

Bij de overweging der wetsontwerpen tot wijziging van de hoofdstukken II, VII A en VII B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1868 zijn alleen ten aanzien der laatstgenoemde wetsvoordragt eenige opmerkingen medegedeeld.

Hoofdstuk VII B. Art. 3. De uitgaven voor bureau- en lokaalbehoefte en drukwerk nemen bij alle Departementen van algemeen bestuur op eene verbazende wijze toe. Zoude in dezen niet eenige meerdere zuinigheid kunnen worden betracht?

Art. 23. Eenige leden spraken hun leedwezen uit over het onwettig in beslag nemen van ingevoerde runderen tijdens het heerschen der veeziekte, waardoor de Staat thans met eene aanzienlijke uitgaaf is bezwaard. Zij drongen er op aan, dat in soortgelijke gevallen toch met groote voorzigtigheid door de ambtenaren mogt worden te werk gegaan. Hoe wenscht de Regering echter met het verhoogde cijfer van f 2147 de proceskosten ad f 2842,72 te dekken? Is welligt het meerdere reeds door overschrijving van den post voor onvoorziene uitgaven gedekt?

Art. 34. Er is gevraagd, of door het bestuur der visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche Stroomen wel altijd met genoegzame bedachtzaamheid wordt gehandeld, waar het geldt de regten van derden te ontzien. Hieromtrent werd twijfel geopperd.

De Commissie van Rapporteurs acht schriftelijke beantwoording dezer bedenkingen en vragen onnoodig en heeft die daarom in haar *Eindverslag* opgenomen. Zij wenscht geen eigen oordeel uit te spreken.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs op 8 November 1869.

FOKKER.

VERHEIJEN.

VAN LYNDEN VAN SANDENBURG.

DE RUITER ZYLKER.

SANDBERG.

[58. 4.]

VOORLOOPIG VERSLAG der Commissie van Rapporteurs voor het ontwerp van wet tot wijziging van hoofdstuk VI der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1868.

Bij de overweging van het wets-ontwerp tot wijziging van hoofdstuk VI der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1869, vond in meer dan eene afdeeling op nieuw eene breedvoerige gedachtenwisseling plaats over de vraag in hoeverre het nuttig geacht kan worden, om de vaartuigen

onzer oorlogsmarine op particuliere inrigtingen te doen aanbouwen. Daarbij werden dezelfde gronden voor en tegen deze wijze van aanbouw ontwikkeld als in § 3 van het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs omtrent hoofdstuk VI der Staatsbegrooting voor 1870 zijn opgenomen.

In eene afdeeling werd de opmerking gemaakt, dat de voor den aanbouw van een gepantserd riviervaartuig benoedigde geldsom reeds op de begrooting van het loopend dienstjaar is toegestaan, en de zaak daarmede al eenigzins is uitgemaakt. Maar de leden die haar in het midden bragten, sloten zich gereedelijk aan bij den door zeer vele leden ook in andere afdeelingen geuit wensch, dat de Regering alsnog omtrent hare plannen met dit vaartuig eenige nadere inlichtingen mogt geven. Gaarne zoude men toch omtrent de geheele samenstelling en bewapening daarvan iets meer vernemen. Van wien is het ontwerp afkomstig? Van den fabrikant die het zal uitvoeren, zoodat hij, wanneer het geleverde vaartuig niet in allen deele aan de gestelde eischen van diepgang, snelheid, kolenverbruik, pantsering en wapening voldoet, den Staat niet kan dwingen het vaartuig aan te nemen en dus ook niet op betaling kan aanspraak maken? of wel van een onzer ingenieurs van scheepsbouw, zoodat de uitvoering eenvoudig aan eenen industrieel wordt opgedragen, die alleen daarvoor, niet voor het welslagen van het ontwerp aansprakelijk zal zijn? Dit laatste zoude men afkeuren; dan zal er alligt op nieuw, gelijk reeds zoo menigmaal, eene mislukte proef zijn genomen, waarvoor niemand de verantwoordelijkheid draagt. De gepantseerde kanonneerboot n°. 1, die indertijd te Fijenoord is aangebouwd, heeft daarvan onder andere een voorbeeld geleverd. Daarbij mag men niet vergeten dat hier slechts de eerste termijn wordt aangevraagd en het geheele vaartuig ongeveer 2 tonnen gouds zal moeten kosten. Eene aanzienlijke geldverspilling zoude dus het gevolg van mislukking zijn. Er werd gevraagd, of het om alle deze redenen niet verkieslijk zoude wezen, om met den aanbouw van dit vaartuig niet meer in 1869 te beginnen, maar het oordeel, dat de Staten-Generaal ten aanzien van het beginsel van aanbouw op particuliere inrigtingen bij de behandeling der Staatsbegrooting van 1870 zullen uitspreken, af te wachten.

Eenige leden wenschten in elk geval van de Regering te vernemen, of zij den aanbouw van dit vaartuig onderhands zoude wenschen uit te besteden of wel de openbare mededinging ook van het buitenland daarvoor zoude willen openen; zij verklaarden zich al dadelijk voor de laatstgenoemde handelwijze. Enkele anderen zouden echter het toelaten der buitenlandsche mededinging ten stelligste afkeuren.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, op 4 November 1869.

DE CASEMBROOT.

DE ROO VAN ALDERWERELT.

IDZERDA.

NIERSTRASZ.

STIELTJES.

[58. 5.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING van het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs voor het bovengenoemd ontwerp van wet.

De Minister gelooft dat de Kamer, zonder iets te praëjudicieren op hare te nemen beslissing omtrent den aanbouw van eenige onzer oorlogsvaartuigen bij particulieren, de bij dit wets-ontwerp aangevraagde overschrijving kan inwilligen, omdat, in vergelijking met monitors, de bouw van een riviervaartuig zeer weinig beteekenis heeft. Hij acht het uit dien hoofde tevens wenschelijk de gedachtenwisseling over deze wijze van aanbouw uit te stellen tot de behandeling van hoofdstuk VI der Staatsbegrooting voor 1870.

Zeer juist is in eene der afdeelingen opgemerkt, dat de zaak eenigermate is uitgemaakt, aangezien de Kamer de noodige gelden op de begrooting van het loopend dienstjaar heeft toegestaan. Ware het niet doelmatig voorgekomen om den bouw der op stapel staande gepantserde vaartuigen niet te vertragen ten behoeve van het riviervaartuig, dit scheepje zou zijne voltooiing reeds nabij kunnen zijn.

Als grondslagen voor het ontwerp zijn, zoo als de Memorie van Toelichting op het Vide hoofdstuk over 1869 vermeldde, de afmetingen aangenomen van de reeds bestaande gelijksoortige vaartuigen der Braziliaansche marine. Het vaartuig zal dus lang zijn 36,8, breed 8,48 en een diepgang hebben van 1,5 meters, gevende in vergelijking met onze monitors nagenoeg dezelfde verhoudingen.

Ten einde de gewigten te verminderen wordt het, in overleg met het gevoelen van den Minister van Oorlog, niet met geschut gewapend, en is uitsluitend bestemd om op de rivierbruggen van den vijand in te loopen en daartoe van een ram voorzien.

Het draagt op de waterlijn eene pantsering van 0,61 meters hoog en 0,108 dik, in het midden toelopende naar de einden tot 0,07 meters, en op het dek een gepantserd luikerhoofd van 0,7 meter hoogte boven de machinekamer, waarin 2 werktuigen van hoogen druk, die 2 schroeven bewegen en eene snelheid doen verwachtén van 8 mijlen. Genoemd luikerhoofd, de schoorsteen en een gepantserd boord van 0,31 meters hoog komen slechts boven water, zoodat de kans van treffen van vijandelijke kogels gering is. Het bevat ruimte voor eene bemanning van 25 koppen en tot berging van brandstoffen voor 48 uren.

De fabrikant is alleen aansprakelijk voor de deugdelijkheid der uitvoering en voor het aantal slagen dat van de werktuigen moet geveerd worden. Ware het mogelijk bouwmeesters te vinden, die zonder eenig voorschot zich aansprakelijk stelden, te voldoen aan de gestelde eischen van diepgang, snelheid, kolenvverbruik, pantsering en wapening, de quaestie omtrent het bouwen bij particulieren zou dadelijk in hun voordeel in gelijke mate beslist zijn, als nu de voldoening aan den wensch om dergelijke voorwaarden te stellen, zoodanigen bouw voor goed zou onmogelijk maken. Het vaartuig is op last van den Minister naar de opgegeven afmetingen door een ingenieur ontworpen; de vorm heeft niets bijzonders, en geen andere teleurstelling is te wachten dan dat het vaartuig in zijne behandeling niet zulk eene gemakkelijke beweging zal toelaten als voor zijne bestemming wenschelijk kon zijn. Welk model men ook aanneme, de uitvoering blijft eene proef, waarvoor slechts de Minister die het goedkeurt zedelijk verantwoordelijk is.

Niet één termijn maar de totale kosten worden aangevraagd. De Minister wenscht over de fondsen die bij de begrooting over 1869 zijn toegestaan te beschikken, zou althans minder gaarne die over 1870 met de kosten voor een riviervaartuig verhoogen. Ook om deze reden en om de mogelijkheid van een spoediger afbouw dringt hij beleefdelijk op eene behandeling dezer zaak aan.

Het voornemen bestaat niet om tot den aanbouw eene openbare mededinging toe te laten, doch zich van de goede uitvoering door eene onderhandsche uitbesteding bij een onzer fabrikanten zooveel mogelijk te verzekeren.

De Minister van Marine,

BROCX.

[58. 6.]

EINDVERSLAG voor bovengenoemd ontwerp van wet, uitgebragt in de zitting van den 10den November 1869.

De Commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp tot wijziging van hoofdstuk VI der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1869 heeft kennis genomen van de Memorie van Beantwoording, door de Regering betrekkelijk dit wets-ontwerp ingezonden, en is van oordeel, dat daaromtrent geene nadere overweging in de afdeelingen wordt vereischt. Tevens heeft zij gemeend, zich van het uitspreken van een eigen oordeel omtrent de in dat stuk behandelde punten te kunnen onthouden.

Aldus vastgesteld bij de Commissie van Rapporteurs, den 9den November 1869.

DE CASEMBROOT.
DE ROO VAN ALDERWERELT.
IDZERDA.
NIERSTRASZ.
STIELTJES.

[8. 6.]

EINDVERSLAG der Commissie van Rapporteurs voor het ontwerp van wet tot wijziging der wet van den 7den Maart 1852 tot regeling der gemeenschap door electro-magnetische telegraphen (Staatsblad n°. 48);

De Commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp tot wijziging der wet van den 7den Maart 1852 (Staatsblad n°. 48) tot regeling der gemeenschap door electro-magnetische telegraphen heeft kennis genomen van de Memorie van Beantwoording, door de Regering betrekkelijk dat wets-ontwerp ingezonden, en is van oordeel, dat daaromtrent geene nadere overweging in de afdeelingen wordt vereischt. Tevens heeft zij gemeend, zich van het uitspreken van een eigen oordeel omtrent de in dat stuk behandelde punten te kunnen onthouden.

Aldus vastgesteld bij de Commissie van Rapporteurs, den 9den November 1869.

VAN KUYK.

DU MARCHIE VAN VOORTHUYSEN.

BLOM.

VAN DELDEN.

VAN KERKWIJK.

[73. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP, ingekomen in de zitting van den 5den November 1869.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot wijziging van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1868.

De toelichtende memorie, die het wets-ontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 4den November 1869.

WILLEM.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

[73. 2.]

ONTWERP VAN WET tot wijziging van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor 1868.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot wijziging van het IXde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1868, vastgesteld bij de wet van 27 Junij 1868 (Staatsblad n°. 87);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

Artikel 19, „Subsidie aan de Nederlandsche bezittingen ter Kuste van Guinea”, van het IXde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1868, wordt verhoogd met twaalf duizend gulden (f 12 000) en alzoo gebragt op een honderd veertig duizend gulden (f 140 000).

Daarentegen wordt artikel 18, „Premien voor den aanvoer van vrije arbeiders in Suriname”, verminderd met twaalf duizend gulden (f 12 000) en alzoo gebragt op een honderd acht en tachtig duizend gulden (f 188 000).